

Stockholm 2024-12-01

Ref LI2024/01387

Yttrande över Trafikverkets redovisning av regeringsuppdrag om transportdispenser

Transportföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisationen för transportnäringen, inklusive motor- och petroleumbranscherna. I våra sju förbund finns omkring 9 200 medlemsföretag med tillsammans cirka 160 000 anställda. Det gör Transportföretagen till den främsta samlingspunkten för företagen i transportnäringen i Sverige.

Transportföretagen tackar för möjligheten att ge synpunkter på rubricerat ärende och vill anföra följande.

Att ha en effektiv och väl fungerande hantering av transportdispenser är en angelägen fråga för åkerinäringen såväl som för samhället i övrigt. Hur väl eller icke väl hanteringen fungerar påverkar åkerinäringens trovärdighet och anseende hos transportköpare och säkerställer att transporterna kan ske på ett trafiksäkert sätt och med konkurrensneutrala villkor.

Men dispenstransporterna är också en omistlig del av samhällsbyggandet i stort, då de ofta transporterar till infrastrukturutbyggnad, energiförsörjning, industrisatsningar och bostads- och fastighetsprojekt.

Behovet av specialtransporter kommer inte att minska, tvärtom öka, inte minst mot bakgrund av den gröna omställningen och en ökad försvarsberedskap.

Transportföretagen välkomnar att regeringen har haft örat mot marken och uppdragit åt Trafikverket att se över hur hanteringen kan förbättras. Tyvärr tvingas vi dock konstatera att under tiden Trafikverket genomfört utredningen har hanteringen av transportdispenser förändrats till det sämre. Handläggningstiderna har blivit längre och servicen har försämrats för de ansökande företagen.

Det kan få allvarliga konsekvenser. Risken ökar för att företag väljer att chansa och utföra transporten innan de beviljats dispens, eller helt enkelt väljer att strunta i att ansöka om dispens. Det skapar en osund konkurrens på marknaden och kan medföra trafiksäkerhetsrisker.

Processen måste vara snabb, effektiv, tillförlitlig och transparent. Transportföretagen efterfrågar också en utökad digitalisering av hanteringen.

Transportföretagen delar Trafikverkets bedömning att det nuvarande systemet i vilket flera myndigheter hanterar dispenser för åkerineringen inte är ändamålsenligt.

Att myndigheterna tillämpar olika system för ansökan om transportdispens ökar kostnaderna för åkerineringen och kan skapa förvirring. Handläggningstiderna skiljer sig åt mellan myndigheterna vilket försvårar planeringen för åkeriföretagen. Det är också oklart vilka krav som gäller för att beviljas undantag och bedömningar av villkor varierar mellan olika myndigheter. Vidare så är kommunernas kompetens inom området ojämn, särskilt hos mindre kommuner som saknar resurser och som hanterar dispenser mindre frekvent. Avgifterna för dispensansökningar skiljer sig också åt mellan olika myndigheter.

Det utspridda ansvaret skapar naturligtvis större problem för åkeriföretag med verksamhet i hela landet. Otydligheten förstärks av att ansökningar i vissa fall ska göras hos kommunen, medan andra hanteras av Trafikverket, med kommunen som remissinstans.

Transportföretagen ställer sig bakom det som Sveriges Åkeriföretag och Svenska Mobilkranföreningen anför i sitt gemensamma yttrande, att en digital tjänst bör införas för hantering av dispensansökningar. Tjänsten ska möjliggöra tydliga beskrivningar av de villkor som gäller för dispens, delning av digital väg- och brodata för både kommunala och statliga vägar och ha möjlighet för att på sikt införa digitala självdeklarationer(RISE 2021:90).

Liksom stöd för elektrifiering av transportsektorn bör erbjudas med principen "One Stop Shop" anser vi att dispenshanteringen också ska hanteras genom samma princip. Åkeriföretag ska endast behöva vända sig till en instans för dispensansökningarna, oavsett var i landet man befinner sig.

Det är nu angeläget att Trafikverket skyndsamt implementerar förslagen till förenklingar och effektiviseringar, företrädesvis redovisade i kapitel 8, som inte kräver lagändringar och att ett arbete inleds för att långsiktigt digitalisera tjänsten och samordna den under en myndighets paraply.

Med vänliga hälsningar,

Transportföretagen

Näringspolitisk expert